

*«2027-2029 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы»
ҚР Заң жобасын қарау бойынша
ҚР Құрылтайының пленарлық отырысындағы
ҚРҰБ Төрағасының бірінші орынбасары Е. Жамаубаевтың баяндамасы
Астана қ., 2026 жылғы 14 қазан*

Құрметті Айбек Арқабайұлы!

Құрметті депутаттар!

Қазіргі таңда жаһандық экономика тұрақсыздық, геосаяси шиеленіс және сауда саясатындағы қолайсыздықтар аясында дамып келеді.

Халықаралық валюта қорының болжамы бойынша **әлемдік экономика** өсімі биыл **3,1%-ды**, келесі жылы **3,4%-ды** құрайды.

Жаһандық инфляция биыл **4,7%** және 2027 жылы **4,1%** болады деп күтілуде.

Сыртқы сын-қатерлерге қарамастан, ел экономикасында оң динамика сақталып отыр. Биылғы **9** айдың қорытындысы бойынша жалпы ішкі өнім **4,2%-ға өсті**.

Жылдық инфляция он екі ай қатарынан баяулап, **9,3%** болды. **Азық-түлік** тауарларының бағасы **8,5%-ға**, **азық-түлікке жатпайтын тауарлар 11%-ға**, **ақылы қызметтер 8,9%-ға өсті**.

Инфляцияның баяулауына Ұлттық Банктің жүргізіп жатқан **ақша-кредит саясаты, теңге бағамының нығаюы, артық өтімділікті қысқарту шаралары** мен Үкіметпен бірлесіп атқарылып жатқан **іс-шаралар** оң ықпал етті.

Осыған байланысты біз 4 қыркүйекте **базалық мөлшерлемені 16,25% дейін** төмендеттік.

Дегенмен, баға тұрақтылығында тәуекелдер сақталып отыр. Сондықтан инфляцияны орнықты түрде төмендету және қаржы нарығын дамыту бойынша кешенді жұмысты жалғастырамыз.

БІРІНШІ. Минималды резервтік талаптар. Олардың **нормативтерін** біртіндеп арттырып, соңғы рет қыркүйек айында көтердік. Бұл шара банк жүйесіндегі өтімділіктің шамадан тыс өсуін тоқтатуға ықпал етіп, жүргізіліп жатқан саясаттың тиімділігін арттырады. Осы механизм арқылы **4,3 трлн** теңге сомасындағы шектен тыс өтімділік бұғатталды.

ЕКІНШІ. Біз **алтын сатып алу операцияларын теңестіруді** жалғастырамыз. Нақтырақ айтар болсақ, кәсіпорындардан алтын сатып алу кезінде айналымға артық ақша массасы шығарылады. Оның инфляцияға әсері болмас үшін шетел валютасын сату арқылы сол қаражат қайтарылады. Биыл тек 9 айдың ішінде **3,2 трлн теңге** айналымнан алынды. Жыл соңына дейін шамамен тағы да 900 млрд теңге алынады деп жоспарлануда.

ҮШІНШІ. Тұтыну кредитін беруді реттеу. Қабылданып жатқан **макро- және микропруденциялдық шаралардың** арқасында **тұтыну кредиттері** нарығы қалпына келгені және оның теңгерімді түрде өскені байқалып отыр.

Қазір банктер жеке тұлғаларға неғұрлым көбірек тұтыну кредиттерін берсе, тиісінше, соғұрлым өз капиталын арттыруға

тиіс. Ол контрциклдік буфер деп аталады. 1 қыркүйектегі жағдай бойынша қалыптасқан банктердің капитал буферінің шамасы **550 млрд** теңгеден асты.

ТӨРТІНШІ. Банктердің мүддесін бизнесті кредиттеуге бағыттау мақсатында **биылдан** бастап олардың табысына **дифференциалды салық салу** енгізілді. Яғни бөлшек кредиттеуден түскен табыстар бойынша корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі **25%**, ал бизнесті кредиттеу бойынша **20%** болды.

Бұл басқа шаралармен бірге банктерді нақты секторды көбірек кредиттеуге ынталандырады.

Соның арқасында бөлшек несие портфелінің жылдық мәнде өсуі **11,6%** болса, бизнеске берілген несие портфелі **14,2%-ға** артқан.

БЕСІНШІ. Қаржы секторындағы цифрландыру жоғары қарқынмен дамып келеді. Шілде айынан бері Ұлттық банкаралық мобильді төлемдер жүйесі, оның ішінде бірыңғай QR-код сервисі іске қосылды. Осы аз уақыт ішінде Жүйе арқылы **875 млрд теңгеден астам** сомаға **45 млн операция** жүргізілді.

Мемлекеттік қаржы саласында **цифрлық теңгені** пайдалану ауқымы кеңейтіліп жатыр. Нақты жобалар үшін қазір **350 млрд** теңгеден астам цифрлық теңге шығарылды.

Ұлттық **антифрод-орталық** аясында **215 мыңнан** астам алаяқтық жағдайлар мен өзге де заңға қайшы операциялар

анықталып, **126 млрд** теңгеден астам сомаға тосқауыл қойылды.

Жақында **цифрлық активтер** айналымын кешенді реттеу енгізіліп, тиісті заң қабылданды. Сондай-ақ, Мемлекет басшысының криптоиндустрияны дамыту жөніндегі Жарлығына сәйкес, Ұлттық Банк Үкіметпен бірлескен іс-қимыл Жоспарын қабылдады.

Цифрлық қаржы активтерін шығару және олармен жасалатын операцияларға қызмет көрсету үшін Қазақстан қор биржасында арнайы **цифрлық платформа** іске қосылды. **Төрт** лицензияланған криптопровайдер қазір жұмыс істеп тұр.

Ұлттық Банк көлемі **700 млн АҚШ доллары** болатын **Ұлттық крипторезервті** құрды. Оның **200 млн долларға** жуық қаражаты инвестицияланды.

* * *

Құрметті депутаттар!

Жалпы, ақша-кредит саясатының негізгі мақсаты – **баға тұрақтылығын қамтамасыз ету**. Инфляцияның төмендеуі – бірлесіп қабылдаған іс-шаралардың нәтижесі. Дегенмен әлі де сын-қатерлер сақталып отыр.

Сондықтан Үкіметтің, Ұлттық Банктің және Қаржы қадағалау агенттігінің макроэкономикалық тұрақтандыру және халықтың әл-ауқатын арттыру жөніндегі бірлескен іс-қимыл бағдарламасы мен инфляцияға қарсы шаралар кешенін тиімді іске асырған жөн.

Бұл экономиканы тұрақты өсіруге, инвестициялық белсенділікті арттыруға және халықтың тұрмысын жақсартуға мүмкіндік жасайды.

Назарларыңызға рақмет!